

Schenken bij leven

Schenking bij leven in Vlaanderen

Roerend vermogen kan in tegenstelling tot onroerend vermogen, makkelijk met weinig of geen schenkingsrechten geschonken worden.

Bij *niet-geregistreeerde schenkingen* betaalt men geen schenkingsrechten maar geldt wel de 3-jarenregel. Dit wil zeggen dat als de schenker binnen 3 jaar overlijdt, op de schenking successierechten moeten worden betaald. Bij *geregistreeerde schenkingen* betaalt men slechts 3% of 7% schenkingsrechten en geldt de 3-jarenregel niet.

Op burgerrechtelijk vlak worden schenkingen tijdens leven in principe beschouwd als een **voordeel op de erfenis**. Ze worden in ieder geval meegerekend om de wettelijke reserve te berekenen voor de nalatenschap van de schenker. Bij schenkingen aan personen die geen wettelijke erfgenaam zijn of waarbij bepaalde erfgenamen worden bevoordeeld, kan de schenking later worden betwist als reservataire erfgenamen zich in hun rechten aangetast weten.

Daarom is het niet aangewezen schenkingen van ongelijke effectenpakketten te doen aan kinderen (of aan niet alle kinderen) want bij de latere successie kunnen sommigen dan aangetast blijken in hun reservataire rechten. Bepaalde aandelen kunnen bv. spectaculair in waarde gestegen of gedaald zijn.

Een andere valkuil betreft de aankoop van een waardevol (vast)goed rechtstreeks op naam van de kinderen. Dit wordt door de fiscus niet langer aanvaard wanneer deze kinderen onvoldoende middelen hadden om de aankoop te betalen. Daarom moet voorafgaandelijk steeds een bewijskrachtige schenking gebeuren van de gelden die dienen voor de aankoop.

De 4 meest gebruikte methoden voor schenking bij leven van waardevolle effecten of gelden.

Handgift zonder geschrift

Personen die roerende goederen willen schenken zonder enig spoor, kiezen best voor een handgift zonder geschrift. Een handgift kan alleen gebeuren i.v.m. lichamelijke goederen (kunstwerken, juwelen,...) maar ook i.v.m. onlichamelijke roerende goederen waarvan het recht geïncorporeerd is in de titel (geldbiljetten, cheques aan toonder,...).

Een handgift is een gift door louter **materiële overhandiging** en is als dusdanig vrijgesteld van schenkingsrechten. De overhandiging en dus niet het bestaan van een of ander geschrift is de essentiële bestaansvoorwaarde voor de schenking. Dit in tegenstelling tot een schenking via akte waarbij het geschrift de verbintenis inhoudt van de schenker om te schenken.

Handgift met geschrift

Toch wordt in het kader van nalatenschappen van roerende goederen vaak juist een **handgift met schriftelijk bewijs** aangewend. Dit gebeurt bijvoorbeeld om te vermijden dat later andere (gedupeerde) erfgenamen de gift zouden betwisten voor een rechtbank of om een bepaalde clause te kunnen verbinden aan de gift. De clause behoud van vruchtgebruik is echter niet toepasbaar en clauses van het type onder last zijn vaak betwist bij handgift. Ook om successierechten te vermijden of om later de herkomst of besteding van een kapitaal te bewijzen aan de fiscus, worden best geschriften aangemaakt. In ieder geval is het vooral de bedoeling een bewijs te leveren van de inhoud, de intentie, de clauses en de datum van de gift (cfr. de 3-jaren regel). De bevestiging in een geschrift dat geantidateerd kan zijn, is ontoereikend. Voor meer informatie betreffende de procedure i.v.m. handgift kan u vinden in onze brochure 'handgift of bankgift'.

Bankgift of girale overdracht

Een bankgift is een gewone girale overschrijving van effecten of gelden van de ene rekening naar de andere, en wordt sinds enkele jaren meer en meer gebruikt als praktisch alternatief voor een handgift. Gedematerialiseerde effecten kunnen immers onmogelijk via handgift geschonken worden.

De burgerrechtelijke of fiscale veiligheid van een bankgift kan verzekerd worden door op correcte wijze bewijskrachtige geschriften aan te maken. Zo mag de schenker op de overschrijving zelf niets invullen in het vakje mededeling omdat de verhandeling volstrekt neutraal moet verlopen. Bij een bankgift is het eveneens mogelijk om voorwaarden op te nemen. Voor meer gedetailleerde informatie betreffende bankgift verwijzen wij u naar onze brochure 'handgift of bankgift'.

Notariële of geregistreerde schenking

Deze schenkingsvorm wordt vaak gebruikt om de 3-jarenregel te vermijden of voor zeer belangrijke of complexe schenkingen van roerende goederen. Door een notariële schenking kan men nl. op zeer precieze wijze de schenking definiëren. Bepaalde voorwaarden kunnen ook enkel in een notariële schenking opgenomen worden. Bovendien zijn bij een notariële schenking de voorwaarden ook makkelijker afdwingbaar dan bij een handgift of bankgift. Aandelen op naam of deelbewijzen van een BVBA kan men net als onroerende goederen enkel schenken via een notariële akte. In tegenstelling tot een bankgift of handgift, wordt een schenking die via de notaris verloopt in een akte bevestigd die de verbintenis inhoudt van de schenker om te schenken. Deze akte wordt geregistreerd en daarom is zulke schenking wel onderworpen aan schenkingsrechten.

Deze bedragen in het Vlaamse gewest voor roerende schenkingen, in de rechte lijn 3% in de andere lijnen 7% (0% op participaties in familiebedrijven mits een aantal voorwaarden vervuld zijn).

De 3-jarenregel is bij een notariële schenking niet van tel.

Schenkers die wensen dat hun beleggingsportefeuille volledig blijft zolang ze in leven zijn of die een oogje in het zeil wensen te houden, kunnen de geschonken tegoeden op een gezamenlijke rekening laten storten op naam van de begunstigen (vb. kinderen) samen. (onverdeeldheid-rekening)
Door een accurate volmachtregeling kan zo verhinderd worden dat sommige begunstigen onverhoedse afnames zouden verrichten.

Mogelijke clausules bij schenking

Bij een handgift, bankgift of geregistreerde schenking kunnen eventueel een aantal clausules ingebouwd worden. Bepaalde clausules worden echter onmogelijk geacht of op zijn minst sterk betwist bij handgift en bankgift. Wanneer men zulke clausules of uitgebreide voorwaarden toch wenst in te bouwen is het aangewezen over te gaan tot een notariële schenking. De notaris kan nl. op precieze en juridisch correcte wijze de clausules definiëren.

- De clausule **met voorbehoud van vruchtgebruik** is voor handgift en bankgift sterk betwist en daarom enkel mogelijk in een notariële schenking..
- Bij een schenking **onder last** kan de schenker bv. de uitkering van een levensonderhoud afdwingen. dan wel een vaste periodieke uitkering.
- Men kan de **terugkeer** van de goederen verzekeren naar de schenker bij eerstoverlijden van de begunstigde(=zonder successierechten).
- De clausule **met vrijstelling van inbreng** geeft aan dat de schenking (per uitzondering) geen voorschot op de erfenis betreft. Deze clausule kan alleen van toepassing zijn op het beschikbare deel van het vermogen.
- Een vaak gebruikte clausule bij het wegschenken van een effectenportefeuille is de clausule **met voorbehoud van beheersmandaat**. Weigeren de begunstigen het beheersmandaat te geven, dan vervalt de schenking. Dit mandaat behelst dat de schenkers de portefeuille blijven beheren of ten minste de vermogensbeheerder mogen aanduiden. Zij kunnen echter geen afnames doen voor eigen gebruik. In de clausule motiveert men best uitdrukkelijk dat het beheersmandaat tot doel heeft het familiale vermogens(deel) in belang van de begunstigen intact te houden en uit te bouwen.
- Een notariële schenking kan ook gebeuren onder '**opschortende voorwaarde**' van een toekomstige onzekere gebeurtenis : bv. het vooroverlijden van de schenker. Deze laatste clausule is sinds januari 2005 uitgesloten voor de vrijstelling van successierechten in Vlaanderen. De schenking wordt voortaan aanzien als legaat en valt als dusdanig sowieso in de nalatenschap!
- Vervreemdingsverbod : de schenker kan een **verbod** tot verkoop of schenking van de tegoeden in hoofde van de begunstigde opleggen. Dergelijk vervreemdingsverbod moet wel beperkt in de tijd zijn en een rechtmatig belang dienen (aanvaardbaar is bv. het vervreemdingsverbod gekoppeld aan het leven van de schenker). Ook kan men het verbod opleggen om de tegoeden onder te brengen in een huwelijksgemeenschap of onverdeeldheid tussen samenwonenden. (d.i. de zogenaamde uitsluitingsclausule)

Het vergelijken van de tarieven van schenking van roerende waarden met de tarieven die gelden bij successie is een belangrijk aspect van een successieplanning.

Hiervoor kan u beroep doen op ons kantoor.